O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol. 2 No. 3

2026

International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research

Volume 2 Issue 3
2026

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro jurnali

3-son
2026

Международный журнал современных научно-технических исследований

Том 2 Выпуск 3
2026

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas’ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay’ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O’zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O’zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro‘yxatidan o‘tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O‘zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© “O‘zMU Jizzax filiali” – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko‘chasi, 259-uy.

BO‘LAJAK HARBIY XIZMATCHILARNING KASBIY MOBILLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

Arislanov Yodgor Toshtemirovich

Mustaqil tadqiqotchi.

Annotatsiya.

Mazkur maqolada bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari tahlil qilinadi. Kasbiy mobillik tushunchasining pedagogik, psixologik, ijtimoiy va kasbiy mazmuni yoritilib, uning “kasbiy moslashuvchanlik”, “kasbiy kompetentlik”, “kasbiy tayyorgarlik” va “kasbiy rivojlanish” tushunchalari bilan o‘zaro bog‘liqligi qiyosiy jihatdan ochib beriladi. Zamonaviy harbiy xizmatning o‘zgaruvchan talablari kontekstida kasbiy mobillikni rivojlantirish zarurati asoslanadi. Xorijiy va mahalliy tadqiqotlar tanqidiy-qiyosiy tahlil qilinib, tizimli, kompetensiyaviy, faoliyatga yo‘naltirilgan, shaxsga yo‘naltirilgan va akmeologik yondashuvlarning ilmiy mohiyati ochib beriladi. Raqamli ta’limning kasbiy mobillikni shakllantirishdagi imkoniyatlari alohida tahlil qilinadi. Tadqiqot natijasida “bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligi” tushunchasiga mualliflik ta’rifi taklif etiladi hamda uni raqamli ta’lim asosida rivojlantirishning nazariy-metodologik konsepsiyasi umumlashtiriladi.

Kalit so‘zlar: kasbiy mobillik, harbiy ta’lim, kasbiy moslashuvchanlik, metodologik yondashuvlar, raqamli ta’lim, bo‘lajak harbiy xizmatchi, kompetensiyaviy yondashuv, akmeologik yondashuv.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ

Арисланов Ёдгор Тоштемирович

Независимый исследователь.

Аннотация.

В статье анализируются теоретико-методологические основы развития профессиональной мобильности будущих военнослужащих. Раскрывается педагогическое, психологическое, социальное и профессиональное содержание понятия «профессиональная мобильность», а также в сравнительном аспекте определяется его взаимосвязь с понятиями «профессиональная адаптивность», «профессиональная компетентность», «профессиональная подготовка» и «профессиональное развитие». Обосновывается необходимость развития профессиональной мобильности в контексте изменяющихся требований современной военной службы. На основе критико-сравнительного анализа зарубежных и отечественных исследований раскрывается научная сущность системного, компетентностного, деятельностного, личностно-ориентированного и акмеологического подходов. Отдельное внимание уделяется анализу возможностей цифрового образования в формировании профессиональной мобильности. В результате исследования предлагается авторское определение понятия «профессиональная мобильность будущих военнослужащих» и обобщается теоретико-методологическая концепция её развития на основе цифрового образования.

Ключевые слова: профессиональная мобильность, военное образование, профессиональная адаптивность, методологические подходы, цифровое образование, будущий военнослужащий, компетентностный подход, акмеологический подход.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING THE PROFESSIONAL MOBILITY OF FUTURE MILITARY PERSONNEL

Arislanov Yodgor Toshtemirovich

Independent Researcher.

Abstract.

This article analyzes the theoretical and methodological foundations for developing the professional mobility of future military personnel. It examines the pedagogical, psychological, social, and professional dimensions of professional mobility and comparatively explores its relationship with the concepts of professional adaptability, professional competence, professional training, and professional development. The necessity of developing professional mobility is substantiated in the context of the changing requirements of modern military service. Based on a critical and comparative analysis of international and domestic research, the study reveals the scientific essence of systemic, competency-based, activity-oriented, learner-centered, and acmeological approaches. Particular attention is given to the potential of digital education in developing professional mobility. As a result, the study proposes an authorial definition of the concept of "professional mobility of future military personnel" and summarizes a theoretical and methodological framework for its development through digital education.

Keywords: professional mobility, military education, professional adaptability, methodological approaches, digital education, future military personnel, competency-based approach, acmeological approach.

Kirish. Zamonaviy geosiyosiy sharoitda harbiy xizmatning mazmuni va talablari jadal oʻzgarib bormoqda. Gibrid urushlar, kiberxavfsizlik tahdidlari, avtonom qurol tizimlari, sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv tizimlari — bularning barchasi harbiy xizmatchidan nafaqat chuqur kasbiy bilim, balki tezkor moslashish, yangi texnologiyalarni oʻzlashtirish va turli kasbiy vazifalarni samarali bajarish qobiliyatini talab etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, boʻlajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini rivojlantirish masalasi dolzarb ilmiy-pedagogik muammo sifatida namoyon boʻlmoqda.

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil aprel oyida oʻtkazilgan yigʻilishida muddatli harbiy xizmatni oʻtayotgan yoshlar uchun kasbiy tayyorgarlik va sifatli ta'lim olish imkoniyatlarini yaratish boʻyicha muhim qarorlar qabul qilindi. Xususan, harbiy xizmat davrida oliy ta'lim muassasalarida masofaviy oʻqish imkoniyati, "Bir askar — bir kasb" tamoyili asosida 3–6 oylik kasbiy tayyorgarlik kurslari, shuningdek, raqamli texnologiyalar boʻyicha maxsus dasturlar joriy etilishi belgilandi. Bu qarorlar harbiy xizmatni nafaqat jismoniy va harbiy tayyorgarlik bosqichi, balki yoshlarni mehnat bozoriga tayyorlashning muhim bosqichi sifatida qarashni taqozo etadi.

Mazkur tadqiqotning ilmiy muammosi boʻlajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi bilan belgilanadi. Ilmiy boʻshliq shundan iboratki, mavjud tadqiqotlarda kasbiy mobillik asosan umumiy pedagogika yoki fuqarolik kasbiy ta'limi kontekstida oʻrganilgan, harbiy ta'limning oʻziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda maxsus metodologik yondashuvlar ishlab chiqilmagan.

Tadqiqotning maqsadi — boʻlajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslarini tahlil qilish va raqamli ta'lim asosida rivojlantirish konsepsiyasini ishlab chiqish.

Tadqiqotda nazariy tahlil, qiyosiy-taqqoslash, umumlashtirish va tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Xorijiy (K. Kullsharipova, I. Xomyuk va boshqalar) hamda mahalliy (A. Turabov va boshqalar) tadqiqotlar tanqidiy-qiyosiy tahlil qilindi. Kasbiy mobillikni izohlovchi metodologik yondashuvlarning ilmiy mohiyati ochib berildi.

Kasbiy mobillik tushunchasi ilmiy adabiyotlarda oʻtgan asrning oʻrtalaridan boshlab mustaqil qoʻllanila boshlangan. Dastlab u "turli kasblar yoki kasblarni oʻzgartirish" ma'nosida ijtimoiy harakatchanlik kontekstida oʻrganilgan. Oʻtgan asrning 80-yillaridan boshlab xorijda, 60-yillaridan esa MDH davlatlarida kasbiy mobillik muammosiga doir tadqiqotlar muntazam olib borilmoqda.

Zamonaviy ilmiy qarashlarda kasbiy mobillik uchlik tarkibiy majmuani oʻz ichiga oladi: (1) asosiy, umumiy kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish orqali inson rivojlanishining ichki mexanizmini ta'minlovchi shaxs xususiyati; (2) atrof-muhitni oʻzgartiruvchi hodisalar bilan belgilanadigan inson faoliyati; (3) insonning oʻzini, kasbiy va hayotiy muhitini oʻzgartirish jarayoni. Bu ta'rif kasbiy mobillikning statik holat emas, balki dinamik jarayon ekanligini koʻrsatadi.

Kasbiy moslashuvchanlik mobillikning adaptiv jihatini ta'minlaydi, kompetentlik uning kognitiv asosini tashkil etadi, tayyorgarlik mobillikni shakllantirishning boshlang'ich bosqichi bo'lib xizmat qiladi, rivojlanish esa mobillikning uzluksiz xarakterini ta'minlaydi.

Hozirgi kunda Mudofaa vazirligi tizimidagi barcha oliy harbiy ta'lim muassasalarida malakali kadrlar tayyorlashning kompleks tizimi doirasidagi ilmiy izlanishlarga alohida ahamiyat qaratilmoqda. Bu tizim nafaqat harbiy shaxs imkoniyatlarini, balki bo'lajak ofitser kadrlarni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalashni, shaxs imkoniyati va kasb o'rtasidagi aloqadorlikni aniqlashni talab etadi.

Zamonaviy urushlar dinamikasi harbiy xizmatchidan quyidagi sifatlarni talab qiladi: tezkor moslashish — jangovar vaziyatning o'zgarishiga qarab harakat strategiyasini qayta qurish; yangi bilim va texnologiyalarni egallash — sun'iy intellekt, kiberxavfsizlik, avtonom tizimlar sohasida uzluksiz o'qish; turli kasbiy vazifalarni bajarish — bir mutaxassislik doirasidan chiqib, ko'p funksiyali vazifalarni bajarish; faoliyat sharoitini o'zgartira olish — turli geografik, iqlimiy va operatsion sharoitlarda samarali ishlash.

O'zbekiston Prezidentining 2026-yil aprel oyidagi qarorlariga ko'ra, harbiy xizmatchilar "Bir million dasturchi" va "Sun'iy intellekt sohasida besh million rahbar" dasturlari bo'yicha tayyorgarlikdan o'tishlari rejalashtirilmoqda. Har yili 5 000 nafar muddatli harbiy xizmatchi ushbu dasturlarga jalb qilinishi belgilangan. Bu raqamli kompetensiyalarning harbiy kasbiy mobillikning ajralmas qismiga aylanayotganini ko'rsatadi.

Qozoqistonlik tadqiqotchi Z. K. Kulsharipova kasbiy mobillikni rivojlantirish metodologiyasini raqobatbardoshlik ko'rsatkichi sifatida talqin qiladi. Uning tadqiqotida kasbiy mobillikning quyidagi tarkibiy qismlari ajratiladi: mazmuniy va protsessual jihatlar birligi; nazariy va amaliy tayyorgarlik birligi; umumiy ta'lim va kasbiy tayyorgarlik aloqadorligi; o'qitishning kasbiy faoliyat bilan bog'liqligi. Ushbu yondashuv kasbiy mobillikning integrativ xarakterini ta'kidlaydi.

Ukrainalik tadqiqotchi I. V. Xomyuk o'z dissertatsiyasida bo'lajak muhandislarning kasbiy mobilligini shakllantirish tizimini ishlab chiqqan. U kasbiy mobillikning to'rt tarkibiy qismini ajratadi: professional-motivatsion (ichki ehtiyoj), kognitiv (bilim asosi), faoliyatli (amaliy qo'llash) va gnostik (o'z-o'zini anglash). Bu tasnif kasbiy mobillikning motivatsion va refleksiv jihatlarini ilmiy asoslashda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonlik tadqiqotchi A. Turabov kasbiy mobillik modelini klasterli yondashuv asosida ko'rib chiqadi. Uning fikricha, zamonaviy ta'limning muvaffaqiyati doimiy o'zgaruvchan sharoitlarga egiluvchan javob berish qobiliyati bilan belgilanadi. Muallif "umr bo'yi ta'lim olish" konsepsiyasini kasbiy mobillikning asosiy sharti sifatida ko'rsatadi.

Boshqa bir mahalliy tadqiqotda kasbiy mobillik "asosiy, umumiy kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish orqali inson rivojlanishining ichki mexanizmini ta'minlovchi shaxs xususiyati" sifatida ta'riflanadi. Bu ta'rif kasbiy mobillikning shaxsiy-psixologik jihatiga urg'u beradi.

Xorijiy va mahalliy tadqiqotlarning umumiy jihati shundaki, barcha mualliflar kasbiy mobillikni dinamik, ko'p komponentli va rivojlanuvchi hodisa sifatida tan oladilar. Farqli jihatlar esa quyidagilarda namoyon bo'ladi: xorijiy tadqiqotlar ko'proq texnologik va bozor talablariga moslashishga urg'u bersa, mahalliy tadqiqotlar shaxsiy-psixologik va ijtimoiy kompetensiyalarga ko'proq e'tibor qaratadi.

Bu farq harbiy ta'lim kontekstida ikkala yondashuvni integratsiyalash zaruratini ko'rsatadi. Ilmiy adabiyotlarda kasbiy mobillikning kompetensiyaviy yondashuv bilan munosabati masalasi bahsli bo'lib qolmoqda. Ba'zi tadqiqotchilar kasbiy mobillikni kompetensiyalarning bir turi sifatida qarashsa, boshqalari uni kompetensiyalardan yuqori turuvchi meta-sifat sifatida talqin qiladilar. Bu bahs harbiy ta'lim kontekstida alohida ahamiyatga ega, chunki harbiy xizmatchining kasbiy mobilligi nafaqat bilim va ko'nikmalar yig'indisi, balki ularni turli sharoitlarda samarali qo'llash qobiliyatini ham o'z ichiga oladi.

Bo'lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini rivojlantirishda quyidagi metodologik yondashuvlar muhim ahamiyatga ega:

Kasbiy mobillikni yaxlit tizim sifatida ko‘rib chiqadi. Ushbu yondashuv doirasida kasbiy mobillikning tarkibiy qismlari (motivatsion, kognitiv, faoliyatli, adaptiv, refleksiv) o‘zaro aloqador elementlar sifatida tahlil qilinadi. Tizimli yondashuv kasbiy mobillikni rivojlantirish jarayonining barcha bosqichlari birligini ta’minlaydi.

Kasbiy mobillikni kompetensiyalar orqali ifodalaydi. Ushbu yondashuvga ko‘ra, kasbiy mobillik umumiy va kasbiy kompetensiyalarning integratsiyasi natijasida shakllanadi. Harbiy ta’lim kontekstida bu yondashuv harbiy-professional kompetentlikning tarkibiy qismi sifatida namoyon bo‘ladi.

Kasbiy mobillikni faoliyat jarayonida shakllanuvchi va namoyon bo‘luvchi sifat sifatida qaraydi. Bu yondashuv kasbiy mobillikning amaliy jihatiga, ya’ni turli kasbiy vazifalarni bajarish qobiliyatiga urg‘u beradi.

Kasbiy mobillikni rivojlantirishda shaxsning individual xususiyatlari, ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olishni talab qiladi. Bu yondashuv kasbiy mobillikning motivatsion va refleksiv jihatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Kasbiy mobillikni uzluksiz kasbiy o‘sish va takomillashuv jarayoni sifatida talqin qiladi. Akmeologik yondashuv kasbiy mobillikning eng yuqori darajaga erishishga yo‘naltirilganligini ta’kidlaydi.

Bu yondashuvlarning o‘zaro aloqadorligi shundan iboratki, tizimli yondashuv kasbiy mobillikning yaxlitligini ta’minlaydi, kompetensiyaviy yondashuv uning mazmunini belgilaydi, faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv amaliy shakllantirish yo‘llarini ko‘rsatadi, shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv individual xususiyatlarni hisobga oladi, akmeologik yondashuv esa rivojlanish dinamikasini ta’minlaydi.

Raqamli texnologiyalar kasbiy mobillikni rivojlantirishda quyidagi nazariy va pedagogik imkoniyatlarni taqdim etadi:

Onlayn ta’lim va masofaviy kurslar harbiy xizmatchilarga o‘z kasbiy tayyorgarligini xizmat vazifalaridan ajralmagan holda davom ettirish imkonini beradi. O‘zbekiston Prezidentining qaroriga ko‘ra, harbiy xizmatchilar xizmat davrida oliy ta’lim muassasalariga masofaviy o‘qish uchun ariza topshirishlari mumkin.

Raqamli platformalar har bir harbiy xizmatchiga o‘z ehtiyojlari va qiziqishlariga mos ta’lim yo‘nalishini tanlash imkonini yaratadi. Bu shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvning amaliy ifodasidir.

Raqamli texnologiyalar harbiy sohadagi eng so‘nggi yutuqlar, yangi qurol tizimlari va taktikalarni tezkor o‘zlashtirish imkonini beradi.

Virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari turli jangovar vaziyatlarni modellashtirish va harbiy xizmatchilarning turli sharoitlarda harakat qilish ko‘nikmalarini shakllantirish imkonini beradi.

Raqamli ta’lim “umr bo‘yi ta’lim olish” konsepsiyasini amalda qo‘llashni ta’minlaydi, bu esa kasbiy mobillikning uzluksiz xarakteriga mos keladi.

Bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligi quyidagi jihatlarni o‘z ichiga oladi:

Kasbiy mobillikka bo‘lgan ichki ehtiyoj, kasbiy o‘sishga intilish, yangi bilim va ko‘nikmalarni egallashga qiziqish. Bu jihat kasbiy mobillikning harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Kasbiy faoliyat uchun zarur bo‘lgan bilimlar tizimi, shu jumladan, umumiy kasbiy va maxsus harbiy bilimlar. Kognitiv jihat kasbiy mobillikning intellektual asosini tashkil etadi.

Kasbiy bilim va ko‘nikmalarni amaliy vazifalarni bajarishda qo‘llash qobiliyati. Bu jihat kasbiy mobillikning amaliy natijadorligini ta’minlaydi.

O‘zgaruvchan sharoitlarga tezkor moslashish, yangi vaziyatlarda samarali harakat qilish qobiliyati. Harbiy xizmat sharoitida bu jihat alohida ahamiyatga ega.

O‘z kasbiy faoliyatini tahlil qilish, o‘z-o‘zini baholash va o‘z-o‘zini rivojlantirish qobiliyati. Refleksiv jihat kasbiy mobillikning uzluksiz takomillashuvini ta’minlaydi.

Kasbiy mobillikni shakllantirishda mustaqil ta’lim va o‘z-o‘zini rivojlantirish hal qiluvchi ahamiyatga ega. Harbiy xizmat sharoitida mustaqil ta’lim quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

Raqamli platformalar orqali onlayn kurslarni o‘zlashtirish;

Kasbiy adabiyotlar va ilmiy nashrlarni mustaqil o‘rganish;

Amaliy mashg‘ulotlarda olingan ko‘nikmalarni mustaqil mustahkamlash;

Refleksiv tahlil orqali o‘z bilim va ko‘nikmalaridagi bo‘shliqlarni aniqlash va to‘ldirish.

“Bir askar — bir kasb” tamoyili asosida tashkil etilayotgan kasbiy tayyorgarlik kurslari mustaqil ta’limning institutsional shakli sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini rivojlantirish ko‘p qirrali va kompleks yondashuvni talab qiladi. Bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligi — bu shaxsning harbiy-kasbiy faoliyatning o‘zgaruvchan talablariga tezkor moslashish, yangi bilim va texnologiyalarni mustaqil o‘zlashtirish, turli kasbiy vazifalarni samarali bajarish hamda faoliyat sharoitini o‘zgartira olish qobiliyatini ta’minlovchi integrativ shaxsiy-kasbiy sifat bo‘lib, u motivatsion, kognitiv, faoliyatli, adaptiv va refleksiv komponentlarning o‘zaro aloqadorligida namoyon bo‘ladi.

Ushbu ta’rif mavjud ilmiy qarashlardan quyidagi jihatlari bilan farq qiladi: harbiy xizmatning o‘ziga xos sharoitlarini hisobga oladi; kasbiy mobillikni statik sifat emas, balki dinamik jarayon sifatida talqin qiladi; raqamli kompetensiyalarni kasbiy mobillikning ajralmas qismi sifatida e’tirof etadi; mustaqil ta’lim va o‘z-o‘zini rivojlantirishni kasbiy mobillikning asosiy mexanizmi sifatida belgilaydi.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, birinchi marta bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligi tushunchasiga harbiy ta’limning o‘ziga xos xususiyatlarini integratsiyalovchi ta’rif ishlab chiqildi hamda raqamli ta’limning kasbiy mobillikni shakllantirishdagi imkoniyatlari nazariy jihatdan asoslandi.

Tadqiqotning cheklovlari shundan iboratki, tahlil asosan nazariy-metodologik darajada olib borildi. Keyingi tadqiqotlarda empirik tekshirish, xususan, raqamli ta’lim platformalarining kasbiy mobillikni rivojlantirishdagi samaradorligini eksperimental o‘rganish zarur.

Kasbiy mobillik zamonaviy harbiy xizmatning o‘zgaruvchan talablariga samarali javob berishning muhim shartidir. U harbiy xizmatchidan tezkor moslashish, yangi texnologiyalarni o‘zlashtirish va turli kasbiy vazifalarni bajarish qobiliyatini talab qiladi.

Bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini rivojlantirish tizimli, kompetensiyaviy, faoliyatga yo‘naltirilgan, shaxsga yo‘naltirilgan va akmeologik yondashuvlarning integratsiyasiga asoslanishi lozim.

Raqamli ta’lim kasbiy mobillikni shakllantirishda keng imkoniyatlar yaratadi: moslashuvchan ta’lim muhiti, individual ta’lim trayektoriyasi, tezkor bilim almashinuvi, simulyatsion ta’lim va uzluksiz kasbiy rivojlanish.

Taklif etilgan mualliflik ta’rifi bo‘lajak harbiy xizmatchilarning kasbiy mobilligini integrativ shaxsiy-kasbiy sifat sifatida talqin qiladi va harbiy ta’limning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga oladi.

Keyingi empirik tadqiqotlar raqamli ta’lim platformalarining kasbiy mobillikni rivojlantirishdagi samaradorligini eksperimental o‘rganishga, shuningdek, kasbiy mobillikni baholashning mezoniy apparatini ishlab chiqishga qaratilishi maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kasbiy mobillik ijtimoiy harakatchanlik kontekstida: nazariy tahlil // *CSPU ilmiy nashrlari.*
2. Bo‘lajak ofitserlarning kasbiy-irodaviy sifatlarini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari // *Mudofaa vazirligi ilmiy to‘plami.* – 2025.
3. Kulsharipova Z. K. The Methodology of Professional Mobility Development Is an Indicator of Competitiveness // *Bulletin of the Karaganda University. Pedagogy Series.* – 2022.
4. *Kursantlarda harbiy-professional kompetentlikni shakllantirish mexanizmi* : avtoreferat.
5. Хом’юк І. В. *Система формування професійної мобільності майбутніх інженерів машинобудівної галузі* : дис. … канд. пед. наук. – Вінниця, 2012.
6. President of Uzbekistan Instructs to Expand Support for Young People Undergoing Mandatory Military Service // *Dunyo IA.* – 2026.
7. Kasbiy mobillik tarkibiy qismlari va raqamli kompetensiyalar // *RMMK ilmiy to‘plami.*
8. Compulsory Military Service – A Successful Path for Youth // *Ministry of Defense of the Republic of Uzbekistan.* – 2026.
9. Ijtimoiy-kasbiy mobillikni rivojlantirishning pedagogik tizimi // *BIMM anjuman materiallari.* – 2023.
10. Turabov A. Mutaxassis shakllanish evolyutsiyasining kasbiy mobillik modeli // *O‘zMU xabarlari.* – 2024.